

людини. Саме сукупність цього комплексу дає дозвіл їй максимально швидко й ефективно виробити нову стратегію поведінки, завдяки якій відбудеться адаптація до впливу стрес-фактора.

Список використаних джерел

1. Корольчук В. М. Обґрунтування організаційної моделі дослідження стресостійкості особистості / В. М. Корольчук // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2010. – Вип. 7. – С. 210–218.

2. Корольчук В. М. Чинники формування та розвитку стресостійкості особистості / В. М. Корольчук // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПНУ. – Т. XII, ч. 7. – С. 252–261.

3. Психологічні особливості стресостійкості осіб юнацького віку: («Молодий вчений» №9(61) вересень, 2018р.) [Електронний ресурс] / Степова А.С. – Режим доступу: <http://www.molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/73.pdf> – назва з титульного екрану.

4. Психологія стресостійкості студентської молоді / Л. Афанасенко, І. Мартинюк, Л. Омельченко, А. Шамне, В. Шмаргун, С. Яшник / За заг. ред. В. Шмаргуна. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2018. 198 с.

Чемерис Дмитро Дмитрович,
ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ

ПОЄДНАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ У СПРАВАХ ПРО БЕЗВІСНЕ ЗНИКНЕННЯ ОСІБ

Побудова правової держави передбачає наявність стабільної системи законодавства, яка має сприяти забезпеченню прав і законних інтересів особи поряд з вирішенням завдань, пов'язаних із боротьбою зі злочинністю, в тому числі із встановленням місцезнаходження безвісти зниклих осіб. У разі подання заяви, а саме повідомлення про безвісне зникнення особи, за обставин, що свідчать про можливість учинення стосовно неї злочину, протягом 24 годин обов'язково вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості про вчинення кримінального правопорушення з попередньою

кваліфікацією умисного вбивства, та вживаються всі передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України заходи для всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінального провадження [1].

Необхідність розпочати кримінальне провадження протягом доби після звернення, є результатом врахування досвіду минулих років, коли в правоохоронних органах не було достатньої можливості здійснювати широкий спектр оперативних заходів і мали місце непоодинокі випадки неналежного реагування на ситуації, коли безвісно зникла особа стала жертвою злочину.

У зв'язку з тим, що безвісне зникнення в окремих випадках є одним із способів приховування умисного вбивства та характеризується високим ступенем конспірації з боку злочинців та ретельною підготовкою до його вчинення, органи Національної поліції для встановлення місцезнаходження безвісти зниклих осіб та притягнення винних до кримінальної відповідальності проводять передбачений законодавством комплекс негласних слідчих (розшукових) дій (далі НСРД) та оперативно-розшукових заходів (далі ОРЗ), відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Порядок їх проведення регулюється КПК України, Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчими наказами МВС України.

Незважаючи на деякі тенденції до зменшення залишку нерозшуканих осіб даної категорії, в цілому по Україні за 8 місяців 2018 року, не розшукано 8,1 тисяча безвісно зниклих. Для порівняння, за той-же період 2016 року, залишок не розшуканих безвісно зниклих становив 9,4 тисячі осіб, у 2017 – 9,3 тисячі осіб [2; 39]. І хоча більшість справ даної категорії вирішуються протягом доби, не розшуканими залишається значна кількість осіб. На думку автора статті, вміння грамотно поєднувати проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів сприяє швидкому розшуку безвісти зниклого. Фактор часу у справах даної категорії має вирішальне значення адже мова йде про життя і здоров'я особи. Наприклад, у резонансній справі про безвісне зникнення неповнолітньої Дарії Лук'яненко, що мало місце 13.06.2019 в селі Іванівка Одеської області, яка до моменту зникнення користувалася мобільним терміналом.

На практиці, з метою розшуку безвісти зниклого, у переважній більшості випадків проводяться ОРЗ. Це обумовлено

тим, що протягом 10 днів, тобто до заведення ОРС при відсутності ознак злочину, оперативники виконують доручення слідчого, здійснюючи передбачені планом кримінального провадження гласні слідчі (розшукові) дії.

Для виконання завдань кримінального судочинства по встановленню місцезнаходження безвісно зниклої особи, в процесі проведення НСРД необхідні підстави, перелік яких передбачений законодавством. Питання про наявність цих підстав в кожному конкретному випадку вирішується слідчим, прокурором, а у випадках, передбачених КПК – слідчим судєю за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, які приймають рішення про наявність чи відсутність фактів або обставин, що потребують проведення НСРД. Дане питання вирішується на основі вже отриманої гласної чи негласної інформації, письмових доручень правоохоронних органів, слідчих та посадових осіб, які ведуть кримінальний процес. Закон дозволяє проведення НСРД при наявності необхідних законних приводів і підстав для їх проведення. Перелік підстав для проведення НСРД є вичерпним. Кожна з них має свої особливості і різну питому вагу, що обумовлюється завданнями, цілями і способами здійснення кримінального судочинства. Законодавець дає перелік приводів для застосування підстав проведення оперативно-розшукової діяльності в частині другій ст. 6 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність», але чітко не визначає їх переліку, тому практично НСРД мають підстави, аналогічні до підстав проведення оперативно-розшукової діяльності [4, с. 30, 31]. Тобто це наявність достатньої інформації, отриманої в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про осіб безвісно відсутніх. Зазначене дає можливість вважати, що НСРД є комплексом дій, які використовують можливості оперативно-розшукової діяльності (оперативно-розшукові дії, заходи й методи) з дотриманням вимог ст. 246 КПК України.

Констатуємо, що положення глави 21 КПК України є підґрунтям для проведення оперативно-розшукових заходів, передбачених ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». З огляду на спорідненість НСРД та ОРД, доцільно зазначити, що органи досудового розслідування набувають повноважень: самостійно не лише ініціювати, а й фактично проводити оперативно-розшукові заходи, хоча такими

повноваженнями відповідно до ст. 40 КПК України вони не наділені [5, с. 150]. З цього приводу можливо дійти висновку, що негласні слідчі (розшукові) дії практично тотожні відповідним оперативно-розшуковим заходам, які здійснюються уповноваженими оперативними підрозділами відповідно до статті 8 Закону про ОРД. Відмінність полягає лише в суб'єкті – слідчий або оперативний підрозділ, та, відповідно, слідча дія або ОРЗ [6, с. 37].

Для оптимізації роботи у справах даної категорії, автор вважає за доцільне запропонувати проведення в першу чергу комплексу НСРД, а потім після заведення ОРС, на підставі отриманих даних, проводити ОРЗ. Це обумовлено тим, що оперативні працівники розшукових підрозділів краще володіють аспектами розшукової роботи ніж слідчі. Мова йдеться про встановлення мотивів безвісного зникнення особи, формування оперативно-розшукових версій щодо зникнення такої особи, подальша перевірка інформації, робота з обліками невідомих трупів, взаємодія з розшуковими підрозділами суміжних органів Національної поліції, «відпрацювання» підоблікових категорій осіб, отримання оперативної інформації від конфіденційних джерел тощо.

Список використаних джерел

1. Про затвердження інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/page>.

2. Аброськін В.В. Роль органів Національної поліції щодо забезпечення правопорядку в зоні проведення операції об'єднаних сил // Всеукраїнський науково-практичний семінар «Забезпечення правопорядку на території проведення Операції Об'єднаних сил»: Зб. тез доповідей. Маріуполь. 2018. 243 с.

3. Негласні слідчі (розшукові) дії: [навчальний посібник; структурно-логічні схеми] / Д.Й. Никифорчук, О.С. Тарасенко, Є.В. Лизогубенко, В.І. Василичук та ін.; За заг. ред. Никифорчука Д.Й. Київ; Національної академії внутрішніх справ, 2014. 235 с.

4. Благута Р.І. Негласні слідчі (розшукові) дії : проблеми підготовки та проведення. Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ, № 1, 2013. С. 147–152.

5. Мовчан А.В. Проблеми застосування негласних слідчих (розшукових) дій у розкритті злочинів. Розкриття злочинів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 8 листопада 2012 р.). – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. 168 с.

Чечель Анастасія Олександрівна,

курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Біліченко Валерій Віталійович,

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ ПІДЛІТКОВІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Діти це досить складна категорія людей, яка відрізняється своєю вразливістю та надзвичайною чуттєвістю. Раніше дитячі злочини були досить рідкісним явищем, проте, через деякий час дитяча злочинність набула неабиякої поширеності не тільки в Україні, але і у всьому світі. Особливість дитячої злочинності полягає в тому, що аспекти і винятки цього питання не виокремлено в сучасному українському законодавстві. Стосовно кримінальної відповідальності, вона настає з моменту досягнення дитиною повноліття (18 років), щодо адміністративної відповідальності, то з 16 років. Але, і в кримінальному законодавстві і в адміністративному є певні винятки згідно з якими дитини з різного віку можуть нести відповідальність на загальних умовах і в порядку, визначеним законом. [1].

На нашу думку, через те, що дитячі злочини майже не розмежовують з звичайними, відмежування їх, та розгляд окремими інстанціями почав запроваджуватися нещодавно. Нововведенням є такий підрозділ, як Ювенальна превенція. В її повноваження входить:

Профілактична робота з дітьми щодо запобігання правопорушень